

การพัฒนาการเรียนรู้การอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรม อาหารไทย-โปรตุเกส ร่วมกับเด็กคละอายุวัยอนุบาลถึงประถมศึกษาในชุมชนกุฎีจีน ย่านกะดีจีน

ผลงานร่วมกันระหว่างนักเรียนและนิสิต
สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ

ชุมชนกุฎีจีน เป็นชุมชนไทยเชื้อสายโปรตุเกสที่เข้ามาตั้งรกรากในกรุงเทพมหานครเป็นลำดับที่ 2 ในปี พ.ศ.2310 หรือประมาณร้อยปีหลังจากกลุ่มวัดคอนเซ็ปชัญ (สามเสน) โดยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้พระราชทานที่ดินเป็นการตอบแทนชาวโปรตุเกสที่เข้าร่วมเป็นทหารอาสาออบกัเอกราช ที่ดินแห่งนี้มีขนาด 14 ไร่ตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาถัดจากชุมชนชาวจีนที่ตั้งรกรากมาก่อนและมีศาลเจ้าจีนเก่าแก่ตั้งอยู่ จึงเป็นเหตุให้ผู้คนนิยมเรียกชาวโปรตุเกสที่อาศัยในชุมชนแห่งนี้ว่า “ฝรั่งกุฎีจีน” ต่อมา ชุมชนกุฎีจีนจึงเป็นที่รู้จักในนามของย่านพักอาศัยของขุนนางชาวไทยเชื้อสายโปรตุเกสและย่านการค้าชาวตะวันตกที่สำคัญมาช้านานถึงแม้ว่าเวลาจะผ่านไปถึง 244 ปี ชุมชนกุฎีจีนยังคงรักษา “มรดกวัฒนธรรม” ที่เป็นผลจากการหลอมรวมของวัฒนธรรมไทยและโปรตุเกสไว้ได้เป็นอย่างดี ทั้งวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายโปรตุเกสที่สืบทอดต่อกันมา รวมทั้งตำรับตำราอาหารสูตรโปรตุเกสอื่นๆ

เก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชน

เตรียมผลงานที่กับเด็กนักเรียน

แจกแจงจุดประสงค์การลงพื้นที่

ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย และภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าวจึงได้จัด “โครงการเยาวชนอาสาอนุรักษ์และฟื้นฟูมรดกวัฒนธรรมอาหารไทย-โปรตุเกส ชุมชนกุฎีจีน ย่านกะดีจีน (PORTUGUESE HERITAGE RECIPE RALLY)” เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่นซึ่งเป็นมรดกวัฒนธรรมโปรตุเกสผ่าน “ศิลปะการทำอาหาร” โดยผนวกกิจกรรมดังกล่าวเข้ากับ รายวิชา ๒๗๗๗๓๔๒ การส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กอนุบาลและระดับประถมศึกษาตอนต้น ของสาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ซึ่งเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนในย่านกะดีจีน โดยมีรูปแบบของกิจกรรมใน สามรูปแบบ ดังนี้

1. การสำรวจพื้นที่ในชุมชนผ่านกิจกรรม Walk Rally ทหาบ้านต้นตำรับทำขนม โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเด็กคล้อยอายุให้ร่วมทำงานและแก้ไขปัญหาพร้อมกันจากสองโรงเรียนคือ โรงเรียนชานตาครูสศึกษา และโรงเรียนชานตาครูสคอนแวนต์ ซึ่งเป็นโรงเรียนในชุมชนที่มาเข้าร่วมโครงการ โดยนิสิตประจำกลุ่มจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แตกต่างสำหรับเด็กที่มีพัฒนาการต่างวัย ควบคู่กับการจัดบทบาทการเอาใจใส่ การดูแลกันและกันในกลุ่มและการเคารพในสิ่งแวดล้อมและพื้นที่ของชุมชน

2. การพัฒนากระบวนการสืบค้นหาสูตรลับของอาหารไทย จากเจ้าของต้นตำรับร่วมกับระหว่างนิสิตและเด็กคล้อยอายุที่เด็กทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในการสืบเสาะหาความรู้ความเข้าใจผ่านการตั้งคำถาม บันทึก ลองปฏิบัติ (ลองทำอาหารร่วมกับคนในชุมชน) วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปผลและอภิปรายแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการทำอาหารแบบสูตรโบราณร่วมกับคนในชุมชน

3. การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็กในรูปแบบของหนังสือ “นิทานพาทำขนม” ที่นิสิตแต่ละกลุ่มจะสะท้อนความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการเด็กในรูปแบบของการทำหนังสือเด็กให้เหมาะกับวัยจากประสบการณ์จากบันทึกการเรียนรู้ของเด็กเมื่อครั้งสำรวจพื้นที่ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กในระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน และข้อมูลจากกระบวนการสืบเสาะวิธีการทำขนมจากคนในชุมชน

กิจกรรม

WALK RALLY

ก่อนไปฝึกและเรียนรู้วิธีการทำอาหาร เด็กแต่ละกลุ่มจะเข้าร่วมกิจกรรม WALK RALLY ในชุมชน เพื่อหาส่วนประกอบของอาหารแต่ละอย่างผ่านการใช้กระบวนการสืบค้นร่วมกันระหว่างเด็กคล้อยอายุตั้งแต่ระดับอนุบาล 3 ถึงประถมศึกษาปีที่ 2

ฝึกทำอาหาร

เด็กแต่ละกลุ่มจะได้มีส่วนร่วมฝึกทำอาหารและศึกษาสูตรเคล็ดลับการทำอาหารสูตรโปรตุเกสร่วมกับคนในชุมชนผู้สืบทอดเชื้อสายโปรตุเกส แต่ละกลุ่มจะได้ทำอาหารที่แตกต่างกัน คือ ผอยทอง ต้มมะพร้าว ต้มยำโปรตุเกส ขนมฝรั่งกุฎีจีน และ ขนมจีนไก่คั่ว หลังจากร่วมกิจกรรม เด็กแต่ละกลุ่มจะสังเคราะห์ความเข้าใจกระบวนการทำอาหารผ่านการสื่อความคิดในรูปแบบต่างๆ เช่น วาดภาพ เรียงลำดับเหตุการณ์ ทำแผนภาพความคิด และนำเสนอผลงานต่อกลุ่ม

นิทานพาทำขนม

หลังจากเสร็จภารกิจลงพื้นที่กับเด็กๆ ในชุมชน นิสิตแต่ละกลุ่มจะประมวลผลความรู้ความเข้าใจในการทำอาหารในแต่ละฐานผ่านการทำหนังสือนิทานพาทำขนมที่สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยของเด็กที่เป็นการผสมผสานระหว่างการทำหนังสือให้ความรู้แบบ INFORMATION BOOK และนิทานส่งเสริมจินตนาการ